

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ ЕТНОЛОГІЇ

Місія.

Кафедра етнології Львівського національного університету імені Івана Франка є унікальною, оскільки **приблизні аналоги** її є лише в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (*Кафедра етнології та краєзнавства*) та Одеському національному університеті імені І. І. Мечнікова (*Кафедра археології та етнології*). Відкриття в **1995 р.** в ЛНУ ім. І. Франка кафедри етнології було не випадковим і має тривалу передісторію. Львів на початку ХІХ ст. був одним із визнаних центрів (поряд з Києвом і Харковом) становлення української народознавчої науки. Подальший її розвиток у Львові пов'язаний з народознавчою діяльністю членів “Руської трійці”, Етнографічною комісією Наукового товариства імені Шевченка, кафедрою етнології Львівського університету у міжвоєнний період (саме тут пройшли вишкіл ряд відомих українських етнологів другої половини ХХ ст.). Відомими етнологами-народознавцями, які працювали у Львові, були з поміж інших Яків Головацький, Іван Вагилевич, Іван Франко, Володимир Шухевич, Володимир Гнатюк, Ярослав Пастернак, Мирон Кордуба та багато інших. Саме у Львові наприкінці ХІХ ст. польські та українські етнографи заснували Народознавче товариство у Львові (найдавніше в Європі) та часопис “Люд”. У Львівському університеті працювали відомі вчені-етнологи Ян Чекановський, Адам Фішер, Ян Фальковський та ін. В радянські часи у Львівському університеті (подібно як і в інших) етнологія як підозріла наука, яка не сприяла формуванню “нової історичної спільності – радянського народу”, була “згорнута” й існувала в ембріональному вигляді – в форматі викладання студентам-історикам навчального курсу “Загальна етнографія”. З проголошенням Україною державної незалежності етнологія в ЛНУ імені Івана Франка відродилася значною мірою завдяки зусиллям професора Степана Макарчука – колишнього працівника Музею етнографії та художнього промислу, де він свого часу працював спільно з Катериною Матейко, Антоном Будзаном, Романом Гарасимчуком, які у міжвоєнне двадцятиліття пройшли фахову школу етнології на кафедрі етнології Львівського університету під керівництвом Адама Фішера, Яна Фальковського та ін. відомих етнологів. На новостворену кафедру етнології були залучені до викладання різних народознавчих дисциплін Роман Сілецький, Михайло Глушко, Володимир Галайчук – працівники Інституту народознавства НАН України. За роки існування на кафедрі було підготовано і успішно захищено низку кандидатських і докторських дисертацій. Відтак на кафедрі працюють фахові досвідчені етнологи, добре відомі в Україні та поза її межами. За час існування кафедри етнології її викладачі успішно виконали три держбюджетні теми.

Працівники кафедри етнології співпрацюють з провідними етнологічними осередками Львова, Києва, Одеси – відповідними університетськими кафедрами,

академічними інститутами, музеями тощо. Викладачі кафедри брали безпосередню багаторічну участь у роботі Історико-культурної експедиції в радіоактивно забруднених місцевостях Полісся України. Кафедра співпрацює з польськими етнологами Вроцлавського університету та Польським народознавчим товариством.

Кафедра етнології забезпечує спеціалізацію “Етнологія України” (спеціальність 032 Історія та археологія). При кафедрі успішно функціонує аспірантура. Дисципліни, які викладають працівники кафедри (“Загальна етнологія”, “Етнологія України”, “Етнологія народів Європи”, “Історія народної культури українців” та ін.) забезпечують підготовку бакалаврів історії (зі спеціальностей 014.03 і 032) та магістрів програми “Українські Карпати: археологія та етнологія” (спеціальність 032 Історія та археологія).

Етнологічні дисципліни мають *світоглядний* характер і значний пізнавальний потенціал. Адже вони формують в майбутніх істориків знання про різні раси і народи світу (й зокрема про українців) – їхні расові особливості, етнічну історію, народну культуру, етнічні процеси.

Вивчення етнології має й чималий *виховний* потенціал. Зокрема, через пізнання культур інших народів формується розуміння унікальності української нації та її етнічної культури, утверджується патріотизм і усвідомлення гідного місця українців серед інших народів світу. Засвоєння знань про етнічні традиції різних народів, їх природу і зміст (що особливо актуальне в епоху глобалізації), сприяє формуванню основи для усвідомленої поваги і толерантного ставлення до культур інших етносів. Останнє є важливим у запобіганні міжетнічних, міжрасових та міжрелігійних конфліктів.

Слабкі сторони кафедри етнології:

- застаріла комп'ютерна техніка;
- брак візуалізації навчальних дисциплін з етнології;
- відсутність можливостей для проведення польових етнографічних досліджень за межами України (передовсім українознавчих: в Молдові, Білорусі, Польщі, Словаччині, Румунії та Росії та в країнах далекого зарубіжжя);
- слабка матеріальна база для проведення польових етнографічних практик зі студентами спеціалізації “Етнологія”;
- відсутність навчальних посібників з низки етнологічних навчальних дисциплін (“Етнологія слов'янських народів”, “Етнологія Європи”, “Теоретична етнологія”, “Історія української етнології”).

Візія.

Кафедра етнології Львівського національного університету імені Івана Франка має стати провідним етнологічним навчальним (науково-освітнім)

осередком в Україні з підготовки кадрів істориків-етнологів. Адже на кафедрі працюють досвідчені професійні етнологи, які органічно поєднують науково-дослідницьку діяльність з викладацькою й впроваджують результати своїх творчих наукових пошуків у навчальний процес. Випускники кафедри забезпечуватимуть потребу у фахівцях-етнологах у найрізноманітніших сферах життєдіяльності України: науково-дослідницькій, освітній, управлінській, музейній, туристичного бізнесу.

Цілі.

Посилити роль ЛНУ імені Івана Франка в суспільстві шляхом участі викладачів кафедри в позауніверситетських вчених радах наукових установ та закладів культури, громадських організаціях, редакційних колегіях наукових та науково-популярних видань, співпраці з науковими, науково-освітніми та музейними закладами, громадськими організаціями та фондами.

В галузі наукової діяльності *здійснювати* фундаментальні етнологічні дослідження в царині україністики (історія української етнології, історія етнології у Львівському університеті, традиційно-побутова культура українців Південно-Західного та Північного (Поліського) історико-етнографічних регіонів України та поза її межами).

В навчальному процесі постійно *оновлювати* навчальні курси передовсім за рахунок наукових напрацювань викладачів кафедри. Працювати над створенням сучасної візуальної компоненти навчальних курсів з етнології. Поглиблювати співпрацю з львівськими музеями народознавчого профілю, громадськими організаціями в царині народознавства. Формувати в студентів-етнологів навички науково-дослідницької роботи.

Операційний план.

1. Підвищувати наукову кваліфікацію викладачів кафедри етнології шляхом підготовки і захисту докторських дисертацій (до 2022 року передбачається захист двох докторських дисертаційних досліджень – доцентів *В. Галайчука* і *Р. Тарнавського*; до 2023 року – захист докторської дисертації доцента *Г. Рачковського*).

2. Розвивати і поглиблювати наукову співпрацю з академічними науковими установами (*Інститутом народознавства НАН України*), музеями (Музей народної архітектури та побуту України у Львові імені Климентія Шептицького; Національний музей імені Митрополита Андрея Шептицького у Львові, Державний історико-культурний заповідник “Тустань”), кафедрами народознавчого спрямування університетів Ужгорода та Івано-Франківська, громадськими організаціями (Наукове товариство імені Шевченка в Україні, “Молода Лемківщина”, “Бойківщина”) шляхом участі в наукових дослідженнях та проектах.

3. Постійно розширяти джерельну базу етнологічної науки шляхом поповнення архіву Львівського національного університету імені Івана Франка польовими етнографічними матеріалами за результатами польових етнографічних практик (з теренів *Бойківщини, Гуцульщини, Опілля, Надсяння*) й використовувати найновіші джерела в роботі студентських наукових семінарів, підготовці курсових і магістерських кваліфікаційних робіт, кандидатських і докторських дисертацій, наукових статей та монографій.
4. Залучати талановиту студентську молодь до наукової-дослідницької діяльності через роботу наукових студентських і магістерських семінарів та аспірантуру.
5. Здійснювати польову етнографічну пошукову роботу в форматі етнографічної практики з метою формування у студентів навиків дослідницької роботи та ліквідації “білих” плям на етнографічній карті України (Волині, Надсяння, Опілля).
6. Підготувати до друку колективну монографію *Волинь: історико-етнологічне дослідження* (авторський колектив – викладачі та аспіранти кафедри етнології). Термін подачі рукопису – червень 2020 р.
7. Підготувати до 2023 року навчальні посібники “*Етнологія слов’янських народів*” (проф. Р. Сілецький), “*Народознавчі студії в НТШ у Львові (1895–2020)*” (проф. М. Глушко); до 2025 р. – “*Історія української етнології*” (асист. І. Гілевич), “*Етнологія Європи*” (доц. Г. Рачковський).
8. Створити до 2021 року візуальну ілюстративну базу до навчальних курсів “Етнологія України”, “Етнологія слов’янських народів” (проф. Р. Сілецький); “Етнологія Європи” (доц. Г. Рачковський), до 2022 року – “Загальна етнологія” (доц. В. Галайчук).

Обговорено і затверджено на засіданні кафедри етнології 18 листопада 2019 року, протокол № 4

Завідувач кафедри
етнології, проф.

проф. Р. Сілецький

Секретар кафедри
етнології, канд. іст. наук

асист. І. Гілевич